

คู่มือโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์
กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์

1. ความสอดคล้อง

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ: ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ประเด็น การเกษตร

เป้าหมาย ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ : ประเด็น (O3) การเกษตร

เป้าหมายระดับประเด็น (Y2) ประเด็นการเกษตรสร้างมูลค่า

แผนย่อยของแผนแม่บทฯ 3.1 เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) O30101 สินค้าเกษตรอัตลักษณ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

1.3 แผนการปฏิรูปประเทศ : ด้านเศรษฐกิจ

นิยามของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์

สินค้าเกษตรอัตลักษณ์ หมายถึง สินค้าที่มาจากแหล่งผลิตที่มีความสัมพันธ์กับแหล่งภูมิศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยสภาพภูมิอากาศและสภาพภูมิประเทศเฉพาะเจาะจง ทำให้สินค้าชนิดนั้นเจริญเติบโตได้โดยมีความแตกต่างจากแหล่งผลิตอื่น มีคุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะ ที่เรียกว่า ความเป็นอัตลักษณ์ อีกทั้งยังมีเรื่องราวแหล่งกำเนิด (story) ที่สะท้อนการพัฒนาการเกษตร เศรษฐกิจและสังคมที่มีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น ส่งผลให้เป็นสินค้าคุณภาพจากแหล่งผลิตที่สามารถยกระดับเข้าสู่การขึ้นทะเบียนให้เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications : GI) ซึ่งเครื่องหมาย GI เปรียบเสมือนแบรนด์ของท้องถิ่นที่บ่งบอกถึงคุณภาพแหล่งที่มาของสินค้าชนิดนั้น

2. หลักการเหตุผล

ประเทศไทยเป็นประเทศในกลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของโลก และผลไม้ นับว่าเป็นสินค้าเกษตรที่มีความสำคัญและสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทย รวมถึงในด้านการเป็นอาชีพหลักและสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรและยังเป็นวัตถุดิบสำคัญในอุตสาหกรรมแปรรูป จากข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในปี 2566 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ (Agricultural product) มูลค่ารวม 1,781,152 ล้านบาท โดยผลไม้และผลิตภัณฑ์ (Fruit and Product) เป็นสินค้าเกษตรอันดับหนึ่ง ในการส่งออก มูลค่ารวม 302,968 ล้านบาท ตลาดส่งออกหลัก ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ผลไม้ในกลุ่มเศรษฐกิจหลักที่มีการส่งออกมากที่สุด ได้แก่ ทุเรียน (คิดเป็นร้อยละ 40.0) ในขณะที่ผลไม้พื้นถิ่นซึ่งเป็นผลไม้ในกลุ่มรองก็มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและได้รับความนิยมสูง ไม่แพ้กัน ซึ่งจะเห็นได้จากมูลค่าการซื้อขายในประเทศสูง มีตลาดเฉพาะ แต่เนื่องจากปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศของโลกในปัจจุบัน ทำให้เกษตรกรที่ขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพก็มักจะประสบปัญหาคุณภาพผลผลิตต่ำ ปัญหาราคาตกต่ำในช่วงฤดูการผลิตเนื่องจากมีผลผลิตหลายชนิดออกกระจุกตัวในช่วงเวลาเดียวกัน อีกทั้งต้นทุนการผลิต ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยการผลิต แรงงาน ค่าขนส่งที่ปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลให้มีความเสี่ยงต่อการขาดทุน ประกอบกับในปัจจุบันผู้บริโภคมีความต้องการสินค้าที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานทำให้

ประเทศไทยนับวันยิ่งประสบกับปัญหาสภาวะการแข่งขันที่มีข้อกำหนด เงื่อนไขการกีดกันทางการค้าที่เข้มงวด ขาดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ ประกอบกับมีการนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศที่มีมากขึ้น ไม่มี

คุณภาพและแบ่งส่วนแบ่งตลาดสินค้าเกษตรไทย จึงทำให้เกิดการเรียกร้องความช่วยเหลือจากภาครัฐในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการผลิตอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

การส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมให้สามารถใช้ประโยชน์และต่อยอดจากสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และทรัพยากรในพื้นที่ นับตั้งแต่ปี 2562 – 2567 กรมส่งเสริมการเกษตร ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น กิจกรรมส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรตามอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ผลิตไม้ผลคุณภาพ 40 จังหวัด ครอบคลุมภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคเหนือ ซึ่งเป็นพื้นที่การผลิตไม้ผลเศรษฐกิจที่มีศักยภาพของประเทศไทย ผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน สามารถบริหารจัดการผลผลิตและจัดทำแผนการผลิตในพื้นที่ให้ประสบความสำเร็จ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าไม้ผลอัตลักษณ์ได้อย่างยั่งยืน เป็นการช่วยสร้างอาชีพ สร้างรายได้และยกระดับความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้มั่นคง สอดคล้องกับความเป็นอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี โดยการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่และเกษตรกร ในการคัดเลือกพื้นที่ คัดเลือกชนิดพืช และจัดเก็บข้อมูลเตรียมความพร้อมสู่การเป็นสินค้าไม้ผลอัตลักษณ์ พัฒนาความรู้ทั้งด้านการผลิต การตลาด และส่งเสริมให้เป็นไม้ผลอัตลักษณ์ประจำถิ่น เช่น ทุเรียนชะนีเกาะช้าง จังหวัดตราด ทุเรียนในวงระนอง จังหวัดระนอง และลิ้นจี่แม่ใจ จังหวัดพะเยา

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 นี้ กรมส่งเสริมการเกษตรได้ขยายผลการดำเนินงานโครงการเพื่อส่งเสริมเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นให้ครอบคลุมพื้นที่ สินค้าและผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายมากขึ้น จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในพื้นที่ 52 จังหวัด ครอบคลุมพื้นที่แหล่งผลิตไม้ผลที่สำคัญ ได้แก่ ภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มุ่งเน้นการพัฒนาการเกษตร เศรษฐกิจ และสังคมที่มีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น ซึ่งมีเรื่องราวแหล่งกำเนิดสินค้า (story) ที่ทำให้สินค้ามีความแตกต่าง โดดเด่นจากสินค้าที่ผลิตจากแหล่งอื่น ๆ สามารถสร้างมูลค่าและนำไปส่งเสริมให้เกษตรกร เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ โดยส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาการผลิต และเพิ่มมูลค่าผลผลิต ตลอดจนการแปรรูป เป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย สามารถพัฒนาระดับเพื่อเข้าสู่การรับรองมาตรฐานสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI : Geographical Indications) เป็นการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน เพื่อเสริมสร้างคุณค่าเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ตลอดจนใช้ประโยชน์จากอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ในการเชื่อมโยงสู่การส่งเสริมการเกษตรด้านอื่น ๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตลาดเกษตรกร หรือศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ทำงานแบบบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่อุปทาน เพื่อยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นให้มีคุณภาพปลอดภัย และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล เป็นการควบคุมคุณภาพและปรับปรุงสินค้าให้เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค สร้างความเชื่อมั่นต่อคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรอัตลักษณ์และเข้ากับกระแสความต้องการของผู้บริโภค รวมไปถึงการเชื่อมโยงการตลาดและสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร ในการรวบรวม คัดแยก ระบบโลจิสติกส์ และบริหารจัดการผลผลิตในพื้นที่อย่างเป็นระบบ เพื่อขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

3. วัตถุประสงค์

- 3.1 เพื่อสร้างอาชีพและรายได้จากสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นแก่เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร
- 3.2 เพื่อส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นและพัฒนาช่องทางการตลาด
- 3.3 เพื่อพัฒนาความรู้และเพิ่มศักยภาพกระบวนการทำงานในพื้นที่สำหรับการพัฒนาสินค้าไม้ผลตามอัตลักษณ์และภูมิปัญญาที่เหมาะสมให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน แข่งขันทางการตลาดได้
- 3.4 เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นสู่ผู้บริโภคให้มีความรู้ความเข้าใจถึงถิ่นกำเนิด เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยมาตรฐานการรับรอง GI

4. เป้าหมาย / สถานที่ดำเนินการ

4.1 เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าไม้ผล่อัฒลักษณ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งสิ้น 1,560 ราย รายละเอียดแยกตามภาค ดังนี้

ภาค	จำนวนจังหวัด	จำนวนกลุ่ม	จำนวนเกษตรกร (ราย)/กลุ่ม	เป้าหมายเกษตรกร รวมทั้งสิ้น (ราย)
เหนือ	17	17	30	510
ตะวันออก	9	9	30	270
ใต้	14	14	30	420
ตะวันออกเฉียงเหนือ	12	12	30	360
รวม	52	52	-	1,560

4.2 พื้นที่ดำเนินการแบ่งตามพื้นที่ระดับภาคที่เป็นแหล่งผลิตไม้ผล่อัฒลักษณ์ รวมทั้งสิ้น 40 จังหวัด ประกอบด้วย

ภาค	จำนวนจังหวัด	รายชื่อจังหวัดที่เป็นพื้นที่ดำเนินการ	
เหนือ	17	(1) จังหวัดเชียงราย (2) จังหวัดเชียงใหม่ (3) จังหวัดเพชรบูรณ์ (4) จังหวัดแพร่ (5) จังหวัดแม่ฮ่องสอน (6) จังหวัดกำแพงเพชร (7) จังหวัดตาก (8) จังหวัดนครสวรรค์	(9) จังหวัดน่าน (10) จังหวัดพะเยา (11) จังหวัดพิจิตร (12) จังหวัดพิษณุโลก (13) จังหวัดลำปาง (14) จังหวัดลำพูน (15) จังหวัดสุโขทัย (16) จังหวัดอุตรดิตถ์ (17) จังหวัดอุทัยธานี

ภาค	จำนวนจังหวัด	รายชื่อจังหวัดที่เป็นพื้นที่ดำเนินการ	
ตะวันออก	9	(1) จังหวัดนครนายก (2) จังหวัดปราจีนบุรี (3) จังหวัดสระแก้ว (4) จังหวัดฉะเชิงเทรา	(5) จังหวัดจันทบุรี (6) จังหวัดระยอง (7) จังหวัดตราด (8) จังหวัดชลบุรี (9) จังหวัดสมุทรปราการ
ใต้	14	(1) จังหวัดชุมพร (2) จังหวัดระนอง (3) จังหวัดสุราษฎร์ธานี (4) จังหวัดนครศรีธรรมราช (5) จังหวัดภูเก็ต (6) จังหวัดพังงา (7) จังหวัดกระบี่	(8) จังหวัดพัทลุง (9) จังหวัดตรัง (10) จังหวัดสตูล (11) จังหวัดสงขลา (12) จังหวัดยะลา (13) จังหวัดปัตตานี (14) จังหวัดนราธิวาส
ตะวันออกเฉียงเหนือ	12	(1) จังหวัดนครราชสีมา (2) จังหวัดชัยภูมิ (3) จังหวัดขอนแก่น (4) จังหวัดบุรีรัมย์ (5) จังหวัดศรีสะเกษ (6) จังหวัดอุบลราชธานี	(7) จังหวัดเลย (8) จังหวัดอุดรธานี (9) จังหวัดกาฬสินธุ์ (10) จังหวัดหนองคาย (11) จังหวัดสกลนคร (12) จังหวัดนครพนม

5. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

5.1 พัฒนาความรู้และเพิ่มศักยภาพกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์

5.1.1 จัดสัมมนาสร้างความเข้าใจโครงการและพัฒนาความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ ดำเนินการโดย สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร

วิธีการดำเนินงาน มีดังนี้

1) สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร เสนอขออนุมัติโครงการและดำเนินการจัดสัมมนาสร้างความเข้าใจโครงการและพัฒนาความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ หลักสูตร การวิเคราะห์สินค้าเกษตรเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ตามหลัก Plant Science มีเนื้อหา ครอบคลุมการพัฒนางานและความรู้วิชาการที่เกี่ยวกับการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการบริหารจัดการผลไม้แบบเบ็ดเสร็จ โดยมีบุคคลเป้าหมาย คือ เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรจากส่วนกลาง สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร (เขต) สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอที่รับผิดชอบงานโครงการไม้ผล ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร ใน 4 ภูมิภาค (ภาคตะวันออก ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 ครั้ง โดยกำหนดรูปแบบการสัมมนาดังกล่าวเป็นการดำเนินการในรูปแบบที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

2) ดำเนินการภายในไตรมาส 1 โดยการจัดสัมมนาในรูปแบบที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น ถ่ายทอดความรู้ผ่านระบบออนไลน์และ/หรือออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Zoom Google Meet หรือแอปพลิเคชันอื่น ๆ และ/หรือถ่ายทอดสดในการศึกษาดูงานเพื่อให้เห็นสภาพพื้นที่จริงในการเรียนรู้ ตามความจำเป็นและความเหมาะสม เป็นต้น

3) สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร รายงานสรุปผลการจัดสัมมนาเสนอกรมส่งเสริมการเกษตร ภายในไตรมาสที่ 2 ของปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

สรุปผลงาน (output) ที่ได้จากกิจกรรม 5.1.1 คือ
 รูปเล่มรายงานผลการจัดสัมมนาเสนอกรมส่งเสริมการเกษตร
 (สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการ)

5.1.2 จัดเวที Core Team เพื่อเพิ่มศักยภาพกระบวนการทำงานสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ดำเนินการโดย สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 3 จังหวัดระยอง , สสก.ที่ 4 จังหวัดขอนแก่น, สสก.ที่ 5 จังหวัดสงขลา และ สสก.ที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการดำเนินงาน มีดังนี้

1) กลุ่มส่งเสริมไม่ผล สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตรร่วมกับสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 3 จังหวัดระยอง สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 4 จังหวัดขอนแก่น สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 5 จังหวัดสงขลา และสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกันจัดให้มีการสร้าง Core Team เพื่อเป็นแกนหลักในการคิด วิเคราะห์ กำหนดรูปแบบการทำงานในภาพรวมของโครงการทั้งระบบ โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรประจำแต่ละเขต ทำหน้าที่เป็นประธานคณะทำงาน และมีผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมเป็นคณะทำงานซึ่งมาจากนักวิชาการเกษตร/นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในส่วนกลาง เขต จังหวัด ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร เกษตรกรและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม โดยองค์ประกอบคณะทำงานมีไม่น้อยกว่า 30 คน

2) เนื้อหางานที่ Core Team ต้องร่วมจัดทำ คือ กำหนดรูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาเจ้าหน้าที่และเกษตรกร ซึ่งประกอบด้วย

(1) ประเด็นเทคโนโลยีที่จำเป็นและเหมาะสม (Impact point) ที่นำไปสู่ความสำเร็จของโครงการ
 (2) การสร้างทีมงานเพื่อออกแบบและเป็นวิทยากรกระบวนการในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในพื้นที่ให้กับเกษตรกรได้

(3) ออกแบบ รวบรวม และสรุปผล ทะเบียนเกษตรกรรายบุคคล และแบบประเมินผลก่อน - หลัง เข้าร่วมโครงการ

(4) วิเคราะห์และพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการขับเคลื่อนสินค้าเกษตรอัตลักษณ์ในพื้นที่จากการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมา เพื่อเป็นต้นแบบให้ส่วนกลาง - เขต - จังหวัด ร่วมกันดำเนินการถอดบทเรียนด้วยวิธีการ Focus group เพื่อนำปัจจัยแห่งความสำเร็จมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่ต่อไป

3) สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรผู้รับผิดชอบในแต่ละเขต ดำเนินการจัดเวทีสร้าง Core Team ตามองค์ประกอบที่กำหนดในรูปแบบคณะทำงาน จำนวน 2 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 สร้างความเข้าใจร่วมกัน กำหนดเป้าหมายชนิดสินค้า กำหนดเนื้อหาหลักสูตรประเด็นเทคโนโลยีที่จำเป็นและเหมาะสมในการพัฒนาความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่และเกษตรกร วิเคราะห์และพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จเพื่อให้ส่วนกลาง - เขต - จังหวัด ร่วมกันดำเนินการถอดบทเรียนประเมินผลการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมา กำหนดรูปแบบวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันในการขับเคลื่อนโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

ดำเนินการภายในไตรมาสที่ 1 - 2 ทั้งนี้ การถอดบทเรียน ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการขับเคลื่อนสินค้าเกษตร
อัตลักษณ์ ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือนกรกฎาคม 2568

ครั้งที่ 2 ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน และสรุปผลการดำเนินงานของโครงการ ปัญหา/
อุปสรรค ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาในปีต่อไป ดำเนินการภายในไตรมาสที่ 3 - 4

สรุปผลงาน (output) ที่ได้จากกิจกรรม 5.1.2 คือ

1. คำสั่งคณะทำงาน Core Team ระดับภาค
2. หลักสูตรพัฒนาเจ้าหน้าที่และเกษตรกรในโครงการ
3. รูปเล่มสรุปผลการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการขับเคลื่อนสินค้าเกษตรอัตลักษณ์ในพื้นที่
4. รูปเล่มรายงานสรุปผลการดำเนินงานของโครงการ ปี 2568 ทะเบียนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
และผลการประเมินเสนอกรมส่งเสริมการเกษตร
(สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่รับผิดชอบแต่ละเขต ดำเนินการ)

5.1.3 จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการพัฒนาความรู้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพเจ้าหน้าที่ไม่ผลในระดับพื้นที่ ดำเนินการ
โดยสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 3 จังหวัดระยอง , สสก.ที่ 4 จังหวัดขอนแก่น, สสก.ที่ 5 จังหวัดสงขลา
และ สสก.ที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการดำเนินงาน มีดังนี้

1) สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 3 จังหวัดระยอง สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการ
เกษตรที่ 4 จังหวัดขอนแก่น สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 5 จังหวัดสงขลา และสำนักงานส่งเสริมและ
พัฒนาการเกษตรที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการจัดสัมมนา หลักสูตร การวิเคราะห์สินค้าเกษตรเชิงพื้นที่เพื่อ
ส่งเสริมและพัฒนาเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ตามหลัก Plant Science จำนวน 1 ครั้ง ระยะเวลา 3
วัน/ครั้ง (รวมวันเดินทาง) โดยมีบุคคลเป้าหมายไม่น้อยกว่า 60 คน

2) รูปแบบการดำเนินการจัดสัมมนาให้ประเมินจากสถานการณ์ใช้ดุลยพินิจตามความเหมาะสม
ดำเนินการไตรมาส 1 - 2

3) หากมีการศึกษาดูงานควรให้เห็นสภาพพื้นที่จริงในการเรียนรู้ โดยสื่อให้เห็นถึงการเรียนรู้และ
ประโยชน์ที่บุคคลเป้าหมายจะได้รับ ยกตัวอย่างเช่น การมีสถานีเรียนรู้ การสาธิตวิธีการจัดการในสวน การใช้สื่อการ
เรียนรู้ออนไลน์ หรืออื่น ๆ

4) สรุปผลการดำเนินงานผ่านคณะทำงาน Core Team ในแต่ละเขตที่รับผิดชอบ

สรุปผลงาน (output) ที่ได้จากกิจกรรม 5.1.3 คือ

1. รูปแบบการดำเนินการจัดสัมมนา ระยะเวลา สถานที่จัดสัมมนา และองค์ความรู้เน้นหนักในการพัฒนาเจ้าหน้าที่
2. สรุปผลการดำเนินงานผ่านคณะทำงาน Core Team ภายในไตรมาสที่ 4
(สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่รับผิดชอบแต่ละเขต ดำเนินการ)

**5.2 พัฒนาเกษตรกรผลิตสินค้าไม่ผล่อตลกษณพินถิ่นที่เหมาะสมกับพื้นที่สู่มาตรฐานเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทาน
เศรษฐกิจสร้างสรรค์**

5.2.1 จัดอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสินค้าไม่ผล่อตลกษณพินถิ่น ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตร
จังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอ

วิธีการดำเนินงาน มีดังนี้

1) จังหวัดคัดเลือกเกษตรกรจากแปลงใหญ่ หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มสหกรณ์ หรือกลุ่มปรับปรุงคุณภาพ หรือเกษตรกรที่มีศักยภาพในพื้นที่ ที่สามารถทำการผลิตสินค้าไม้ผลอัตลักษณ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ แหล่งผลิตได้มาตรฐานและผลผลิตมีคุณภาพ สามารถพัฒนาสินค้าเพื่อเข้าสู่การรับรองมาตรฐานสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้ จังหวัดละ 1 กลุ่ม ประกอบด้วย

ภาค	จำนวนจังหวัด	จำนวนกลุ่ม	จำนวนเกษตรกร (ราย)/กลุ่ม	เป้าหมายเกษตรกรรวมทั้งสิ้น (ราย)
เหนือ	17	17	30	510
ตะวันออก	9	9	30	270
ใต้	14	14	30	420
ตะวันออกเฉียงเหนือ	12	12	30	360
รวม	52	52	-	1,560

โดยมีทิศทางเป้าหมายและแผนพัฒนาเกษตรกรที่ได้หรือร่วมกันในข้อ 5.1.2 ทั้งนี้ ควรเป็นกลุ่มเกษตรกรที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะผลิตไม้ผลอัตลักษณ์พื้นถิ่นชนิดเดียวกัน และมีศักยภาพสามารถดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการได้ สำหรับภาคเหนือ ตะวันออก และภาคใต้อาจจะเป็นชนิดไม้ผลเดิมที่ได้ดำเนินการแล้วในปี 2562 - 2567 หรือชนิดไม้ผลใหม่ที่ได้มีการพิจารณาร่วมกันแล้วว่ามีศักยภาพและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งดำเนินการเป็นปีแรกขอให้พิจารณาคัดเลือกสอดคล้องกับนิยาม เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการได้

2) จัดทำทะเบียนเกษตรกรรายบุคคล และแบบประเมินผลก่อน - หลังเข้าร่วมโครงการ ตามแบบฟอร์มที่ได้จากการพิจารณาร่วมกันจากการประชุมคณะทำงาน Core Team ในข้อ 5.1.2

3) ดำเนินการจัดอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีที่จำเป็นและเหมาะสม (Impact point) หลักสูตร การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่นำไปสู่ความสำเร็จของโครงการ จำนวน 1 ครั้ง ๆ ละ 1 วัน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ 350 บาท/ราย/วัน ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในไตรมาสที่ 1 อย่างน้อยร้อยละ 50 ของเป้าหมายเกษตรกรที่ได้รับ และเสร็จสิ้นภายในไตรมาสที่ 2

4) รูปแบบการดำเนินการจัดอบรมให้ประเมินจากสถานการณ์ใช้ดุลยพินิจตามความเหมาะสมหากมีการศึกษาดูงานควรเห็นสภาพพื้นที่จริงในการเรียนรู้ โดยสื่อให้เห็นถึง การเรียนรู้และประโยชน์ที่บุคคลเป้าหมายจะได้รับ ยกตัวอย่างเช่น การมีสถานีเรียนรู้ การสาธิตวิธีการจัดการในสวนการใช้ สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ หรืออื่น ๆ

5) รายงานผลการดำเนินงานตามระบบ e - project และบันทึกลงในแบบ กสท. พื้นที่ที่ดำเนินการอบรมเสร็จเรียบร้อยแล้วโดยรายงานทั้งผลปริมาณงาน - การใช้จ่ายเงิน ภายในไตรมาสที่ 3 และสรุปผลการดำเนินงานผ่านคณะทำงาน Core Team ในแต่ละเขตที่รับผิดชอบ

สรุปผลงาน (output) ที่ได้จากกิจกรรม 5.2.1 คือ

- 1) ข้อมูลทะเบียนเกษตรกรรายบุคคล และ แบบประเมินผลก่อน-หลัง (1,560 ราย/52 กลุ่ม)
- 2) เนื้อหาหลักสูตรในการอบรมจากการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติในแปลงปลูกของตนเอง
- 3) รายงานผลการดำเนินงานตามระบบ e-project และแบบ กสท. ภายในไตรมาสที่ 3 (สำนักงานเกษตรจังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการ)

5.2.2 พัฒนาความรู้แก่เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ในการพัฒนาสินค้าไม้ผลอัตลักษณ์กับแหล่งผลิตอื่น
ดำเนินการโดย สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 3 จังหวัดระยอง ,สสท.ที่ 4 จังหวัดขอนแก่น, สสท.ที่ 5 จังหวัดสงขลา และ สสท.ที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการดำเนินงาน มีดังนี้

1) จังหวัดพิจารณาคัดเลือกเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยี จากข้อ 5.2.1 ที่มีศักยภาพ จำนวน 20 คน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการจากสำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอ จำนวนรวม 3 คน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการจากสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 25 คน

2) กรมส่งเสริมการเกษตรได้สนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ของจังหวัด/อำเภอ และคณะผู้จัดประกอบด้วย ภาคเหนือ วงเงิน 1,156,000 บาท ภาคตะวันออก วงเงิน 612,000 บาท ภาคใต้ วงเงิน 952,000 บาท และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วงเงิน 816,000 บาท ดำเนินการภายในไตรมาสที่ 3

3) รูปแบบการดำเนินการพัฒนาความรู้ให้ดำเนินการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน หากมีการศึกษาดูงานควรให้เห็นสภาพพื้นที่จริงในการเรียนรู้ โดยสื่อให้เห็นถึงการเรียนรู้และประโยชน์ที่บุคคลเป้าหมายจะได้รับ ยกตัวอย่างเช่น การมีสถานีเรียนรู้ การสาธิตวิธีการจัดการในสวน การใช้สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ หรืออื่น ๆ

4) การพิจารณาจำนวนวันในการดำเนินการพัฒนาความรู้เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายตามที่กำหนด ให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในแต่ละเขตซึ่งเป็นคณะผู้จัดเป็นผู้พิจารณาตามความจำเป็นและความเหมาะสม ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบวงเงินงบประมาณที่กำหนดไว้

5) หลักสูตร การสำรวจสินค้าเกษตรเชิงกายภาพนอกแหล่งผลิต เพื่อเพิ่มพูนทักษะการบริหารจัดการ (Community survey) เป็นการพัฒนาความรู้ให้มีความสอดคล้องกับสินค้าไม้ผลที่เป็นอัตลักษณ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ของจังหวัดในแต่ละภาคของตนเองกับในแหล่งผลิตอื่น มีประเด็นเน้นให้เห็นถึงการพัฒนาด้านเทคโนโลยีการผลิต การตลาด การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า การบริการการท่องเที่ยว หรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสมที่ได้วิเคราะห์ร่วมกันจากคณะทำงาน Core Team ตามข้อ 5.1.2

6) กลุ่มเป้าหมายถอดองค์ความรู้ที่ได้รับที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ส่งให้กับสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่รับผิดชอบในแต่ละเขตรวบรวม เพื่อรายงานผลการดำเนินงานผ่านคณะทำงาน Core Team

สรุปผลงาน (output) ที่ได้จากกิจกรรม 5.2.2 คือ

- องค์ความรู้ที่ได้รับที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ โดยรายงานผลในคณะทำงาน Core Team (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่รับผิดชอบแต่ละเขต ดำเนินการ)

5.2.3 จัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตไม้ผลอัตลักษณ์ที่ได้มาตรฐาน ดำเนินการโดย สำนักงานเกษตรจังหวัด หรือสำนักงานเกษตรอำเภอ

วิธีการดำเนินงาน มีดังนี้

1) คัดเลือกพื้นที่ที่จะจัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตไม้ผลอัตลักษณ์ที่ได้มาตรฐาน (Precision Farm) โดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1.1) เป็นสถานที่ของสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการที่มีความพร้อมในการพัฒนาแปลงการผลิตไม้ผลอัตลักษณ์ที่ได้มาตรฐาน เกิดเป็นแปลงเกษตรอัจฉริยะ (Precision Farm) สามารถเป็นสถานที่ศึกษาดูงานเพื่อขยายผลสู่แปลงสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการคนอื่น ๆ ได้ ภายในจังหวัดหรือจังหวัดอื่น ๆ

1.2) เป็นพื้นที่ปลูกไม้ผลอัตลักษณ์พื้นที่ตามที่ได้กำหนดไว้ มีผลผลิตต่อเนื่องกันไม่ต่ำกว่า 2 ฤดูกาลผลิต

1.3) ควรมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ หรือมีระบบการให้น้ำที่เพียงพอสำหรับใช้ในการผลิตไม้ผลที่เหมาะสมกับพื้นที่ตลอดฤดูกาลผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังออกดอก ติดผล จนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต

1.4) เป็นแปลงที่อาจอยู่ติดถนน หรือพื้นที่ที่มีการคมนาคมสะดวก ผู้คนผ่านไปมาสามารถมองเห็นได้

1.5) เกษตรกรเจ้าของพื้นที่ที่มีความพร้อม ขยันหมั่นเพียร เสียสละ สามารถเป็นวิทยากรอบรมได้เป็นอย่างดีและหรือ/ขยายผลความสำเร็จต่อไปยังเกษตรกรรายอื่นในพื้นที่ใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6) เกษตรกรเจ้าของพื้นที่มีความสมัครใจที่จะเข้าร่วมโครงการและยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อกำหนดในการดำเนินการ ตลอดจนคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่

2) ดำเนินการจัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตไม้ผลอัตลักษณ์ที่ได้มาตรฐาน ดังนี้

2.1) จัดทำแปลงเรียนรู้บนพื้นที่อย่างน้อย 2 ไร่ เพื่อใช้เป็นจุดสาธิตและถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกในพื้นที่ครอบคลุมตลาดแม่นยำ – พื้นที่แม่นยำ – พันธุ์แม่นยำ – น้ำแม่นยำ – ปุ๋ยแม่นยำ – การจัดการโรคแม่นยำ – เทคโนโลยีการผลิตแม่นยำ – การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวแม่นยำ – จำหน่ายแม่นยำ และมีการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จ โดยรัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายแปลงละ 50,000 บาท เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับจัดทำป้ายแปลงเรียนรู้ คำวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร (ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ฮอร์โมน ถุงห่อ ฯลฯ) ค่าจัดทำระบบน้ำ ค่าตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้าง ค่าวิเคราะห์ธาตุอาหารในดินและใบพืช ค่าวัสดุสำนักงานหรืออื่น ๆ ที่มีความจำเป็น โดยวัสดุอุปกรณ์ต้องไม่ใช่พัสดุครุภัณฑ์ ดำเนินการภายในไตรมาสที่ 3 - 4

2.2) จัดทำป้ายแปลงเรียนรู้ ขนาด 1 เมตร x 1.5 เมตร ปรากฏรายละเอียด ประกอบด้วยชื่อเจ้าของสวน ที่ตั้งสวน และชื่อแปลงเรียนรู้การผลิตไม้ผลอัตลักษณ์ที่ได้มาตรฐานชนิดใด เช่น แปลงเรียนรู้การผลิตไม้ผลอัตลักษณ์ที่ได้มาตรฐาน (.....) จังหวัด..... รายละเอียดตาม เอกสารแนบ 1

3) จัดทำข้อมูลแปลงเรียนรู้การผลิตไม้ผลอัตลักษณ์ที่ได้มาตรฐานตามแบบใน เอกสารแนบ 2 โดยเสนอสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เป็นผู้รวบรวมข้อมูลจัดทำเป็นทำเนียบแปลงเรียนรู้การผลิตไม้ผลอัตลักษณ์ที่ได้มาตรฐานประจำภาคของตนเอง จำนวน 1 เล่ม

4) สรุปผลการดำเนินงานโดยรายงานผ่านคณะทำงาน Core Team ในแต่ละเขตที่รับผิดชอบ

สรุปผลงาน (output) ที่ได้จากกิจกรรม 5.2.4 คือ

- 1) แปลงเรียนรู้การผลิตไม้ผลอัตลักษณ์ที่ได้มาตรฐาน พื้นที่อย่างน้อย 2 ไร่
- 2) ข้อมูลแปลงเรียนรู้การผลิตไม้ผลอัตลักษณ์ที่ได้มาตรฐาน จังหวัดละ 1 แปลง เสนอสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในแต่ละเขตที่รับผิดชอบรวบรวม
(สำนักงานเกษตรจังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการ)

5.2.5 พัฒนาศักยภาพแปลงศึกษา วิเคราะห์ ทดสอบ ประยุกต์เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่และรวบรวมพันธุ์ไม้ผลอัตลักษณ์ ดำเนินการโดย ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดระยอง , กระบี่ , สุราษฎร์ธานี , ยะลา , เชียงใหม่ อุดรดิตถ์ เลย และจังหวัดยโสธร

วิธีการดำเนินงาน มีดังนี้

1) ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดที่เกี่ยวข้องในแต่ละภาคเข้าร่วมเป็นคณะทำงาน Core team และเข้าร่วมประชุมคณะทำงาน Core Team ตามข้อ 5.1.2 เพื่อรายงานผลความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค และแผนการจัดทำ/พัฒนาศักยภาพแปลงรวบรวมพันธุ์ไม้ผลอัตลักษณ์ ปี 2567

2) ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ ทดสอบ ประยุกต์ พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมที่ตรงกับศักยภาพพื้นที่และรวบรวมพันธุ์ไม้ผลอัตลักษณ์ในแต่ละภาคของตนเองตามผลสรุปที่ได้ประชุมร่วมกันจากคณะทำงาน Core Team โดยรัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา วิเคราะห์ ทดสอบ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพและปรับปรุงแปลงฯ เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับจัดทำแปลงป้ายระบุข้อมูล ค่าต้นพันธุ์ใหม่หรือ

เสื่อมสภาพ ค่าวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร (ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ฮอโมน ธูปหอม ฯลฯ) ค่าจัดทำระบบน้ำ ค่าตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้าง ค่าวิเคราะห์ธาตุอาหารในดินและใบพืช ค่าจัดทำเอกสารวิชาการ ค่าวัสดุสำนักงานหรืออื่น ๆ ที่มีความจำเป็น โดยวัสดุอุปกรณ์ต้องไม่ใช่พัสดุครุภัณฑ์ ดำเนินการภายในไตรมาสที่ 3

3) จัดทำรูปเล่มสรุปรายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาเสนอกรมส่งเสริมการเกษตรภายในไตรมาสที่ 4 และรายงานผลการดำเนินงานผ่านคณะทำงาน Core Team

สรุปผลงาน (output) ที่ได้จากกิจกรรม 5.2.5 คือ

1. แปลงรวบรวมพันธุ์ไม้ผลอัตลักษณ์ 8 แปลง

2. รูปเล่มรายงานเสนอกรมส่งเสริมการเกษตร ภายในไตรมาสที่ 4

(ศูนย์ปฏิบัติการที่รับผิดชอบในแต่ละภาค ดำเนินการ)

5.3 พัฒนาการสร้างมูลค่าเพิ่ม การตลาด การประชาสัมพันธ์และพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค

5.3.1 ศึกษา วิจัยข้อมูลทางวิชาการไม้ผลอัตลักษณ์ศักยภาพ ส่งเสริมการเกษตรสร้างสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นและคุณค่าเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ดำเนินการโดย สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร

เป็นศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ คุณภาพและมาตรฐานของผลผลิต เพื่อสร้างความตระหนักรู้ ความเข้าใจและความเชื่อมั่นให้กับผู้ผลิต ผู้บริโภคในการซื้อสินค้าอัตลักษณ์

สรุปผลงาน (output) ที่ได้จากกิจกรรม 5.3.1 คือ

ข้อมูลทางวิชาการของผลไม้อัตลักษณ์ตามที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด

5.3.2 พัฒนาลินค้าไม้ผลอัตลักษณ์สู่กระบวนการรับรองสินค้า GI และตรวจสอบย้อนกลับได้ ดำเนินการโดย สำนักงานเกษตรจังหวัด

วิธีการดำเนินงาน มีดังนี้

1) จังหวัดดำเนินการพัฒนาลินค้าไม้ผลอัตลักษณ์ที่ได้ร่วมกันวิเคราะห์และได้กำหนดชนิดสินค้าไม้ผลของแต่ละจังหวัดในภาคของตนเองที่ต้องการพัฒนาจังหวัดละ 1 ชนิดสินค้า ซึ่งเป็นกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตไม้ผลชนิดเดียวกัน อาจจะเป็นชนิดไม้ผลเดิมที่ได้ดำเนินการแล้วหรือชนิดไม้ผลใหม่ที่ได้พิจารณาร่วมกันแล้วว่ามีศักยภาพและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ส่งผลทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการได้

2) นำสินค้าไม้ผลที่ได้กำหนดเป้าหมายไว้ในคณะทำงาน Core Team ดำเนินการเข้าสู่กระบวนการขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) พร้อมทั้งจัดทำการรับรองคุณภาพ เช่น ระบบการรับรองคุณภาพสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้โดยสติกเกอร์ QR Code ติดบนผลผลิตหรือจัดทำบรรจุภัณฑ์ที่ระบุแหล่งผลิตชัดเจน การตรวจสอบแหล่งผลิต การเก็บข้อมูล ฯลฯ จังหวัดละ 1 สินค้า

3) กรมส่งเสริมการเกษตรสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจังหวัดละ 40,000 บาท เพื่อเป็นการพัฒนาลินค้าไม้ผลที่เป็นอัตลักษณ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ที่ได้กำหนดเป้าหมายไว้ในคณะทำงาน Core Team ในข้อ 5.1.2 ให้เข้าสู่กระบวนการรับรองสินค้า GI ได้แก่ ค่าจัดเก็บข้อมูลเกษตรกรในการบันทึกจัดทำข้อมูลเกษตรกรเพื่อการรับรองคุณภาพสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ ค่าการจัดทำข้อมูลเพื่อจัดเตรียมคำขอขึ้นทะเบียนค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ค่าจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ค่าติดตามในพื้นที่เพื่อสืบค้นข้อมูล หรืออื่น ๆ ที่มีความจำเป็นเกี่ยวกับกระบวนการที่นำไปสู่การรับรองสินค้า GI และตรวจสอบย้อนกลับได้ โดยการเบิกจ่ายไม่ขัดต่อระเบียบกระทรวงการคลังที่กำหนดไว้ อนึ่ง จังหวัดสามารถบริหารจัดการงบประมาณในกิจกรรมนี้ได้ตามความ

เหมาะสมเพื่อให้กิจกรรมการพัฒนาไม้ผลที่คัดเลือกมาได้บรรลุถึงกระบวนการรับรองสินค้า GI ต่อไป ดำเนินการ ไตรมาสที่ 3 - 4

4) รายงานผลการดำเนินงานผ่านคณะทำงาน Core Team

สรุปผลงาน (output) ที่ได้จากกิจกรรม 5.2.3 คือ
สินค้าไม้ผลอัตลักษณ์ของจังหวัดที่เข้าสู่กระบวนการรับรองสินค้า GI และมีการรับรองสินค้า
เพื่อการตรวจสอบย้อนกลับได้ จังหวัดละ 1 สินค้า รวม 52 ชนิดสินค้า
(สำนักงานเกษตรจังหวัด ดำเนินการ)

5.3.5 พัฒนาชุดรวบรวมและบรรจุภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่า ตามแผนการดำเนินงานเกษตรจังหวัดโดย

สำนักงานเกษตรอำเภอ

เป็นการดำเนินการเพื่อใช้เป็นศูนย์กลางในแหล่งผลิตสินค้าไม้ผลอัตลักษณ์ในพื้นที่เพื่อรวบรวมผลผลิตของสมาชิกและคัดคุณภาพผลผลิตเพื่อการจำหน่ายออกนอกแหล่งผลิต รวมไปถึงการจัดทำบรรจุภัณฑ์ที่คำนึงถึงความทนทานในการขนส่ง การเก็บรักษาผลผลิตให้มีคุณภาพดี สามารถสร้างภาพลักษณ์ของสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่าได้ โดยการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้จังหวัดเป็นผู้พิจารณาดำเนินการเองให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับสินค้าไม้ผลอัตลักษณ์พื้นถิ่นของตนเอง โดยขอให้มีโลโก้กรมส่งเสริมการเกษตร ชื่อโครงการ เรื่องราวความเป็นมาหรือแบรนด์สินค้า วิธีการบริโภค ปรากฏอยู่บนบรรจุภัณฑ์เป็นหลักและสามารถเพิ่มเติมรายละเอียดได้ตามความเหมาะสม โดยกรมส่งเสริมการเกษตรสนับสนุนค่าใช้จ่ายเป็นค่าวัสดุที่จำเป็นเพื่อให้เกิดจุดรวบรวมหรือบรรจุภัณฑ์ จังหวัดละ 35,000 บาท ดำเนินการไตรมาสที่ 2 ซึ่งการดำเนินการขอให้รายงานผลการดำเนินงานผ่านคณะทำงาน Core Team

สรุปผลงาน (output) ที่ได้จากกิจกรรม 5.3.4 คือ
จุดรวบรวม/จัดชั้นคุณภาพไม้ผลอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น และ/หรือบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่ม
มูลค่าสินค้าผลไม้อัตลักษณ์ จังหวัดละ 1 จุด/บรรจุภัณฑ์ รวม 52 จุด/บรรจุภัณฑ์
(สำนักงานเกษตรจังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการ)

5.4 บริหารงานตามยุทธศาสตร์ผลไม้

5.4.1 จัดประชุมคณะกรรมการ Fruit Board คณะอนุกรรมการฯ และคณะทำงานฯ ต่าง ๆ ภายใต้ Fruit Board เพื่อดำเนินงานบริหารจัดการผลไม้ทั้งระบบ จำนวน 39 ครั้ง ดำเนินการโดยสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร รับผิดชอบในฐานะเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้ ซึ่งสามารถดำเนินการในรูปแบบปกติ หรือรูปแบบ New Normal ก็ได้ตามดุลยพินิจและความเหมาะสมของสถานการณ์นั้น ๆ

5.4.2 ติดตามคาดคะเนสถานการณ์ผลไม้ระดับจังหวัด ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัด 25 จังหวัด ร่วมกับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นค่าใช้จ่ายในการสำรวจและจัดประชุมเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด เพื่อคาดคะเนสถานการณ์ผลไม้ระดับจังหวัด แยกตามชนิดพืชตั้งแต่ก่อนฤดูกาลผลิต จนถึงต้นฤดูกาลผลิต จำนวน 3 ครั้ง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำข้อมูลเอกภาพและจัดทำแผนกระจายผลผลิตผลไม้ออกจากแหล่งผลิต หรือเชื่อมโยงผลผลิตจากแหล่งผลิตหลักอื่นเพื่อนำมากระจายผลไม้ในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนมาตรการยกระดับราคาผลไม้ต่อไป ซึ่งสามารถดำเนินการในรูปแบบปกติ หรือรูปแบบ New Normal ก็ได้ตามดุลยพินิจและความเหมาะสมของสถานการณ์นั้น ๆ

5.4.3 ติดตามคาดคะเนสถานการณ์ผลไม้ระดับอำเภอ ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรอำเภอ 275 อำเภอ (25 จังหวัด) ร่วมกับสำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นค่าใช้จ่ายในการสำรวจและจัดประชุมเกษตรกร และผู้เกี่ยวข้องในระดับอำเภอ เพื่อคาดคะเนสถานการณ์ผลไม้ระดับอำเภอ แยกตามชนิดพืชตั้งแต่ก่อนฤดูกาลผลิต จนถึงต้นฤดูกาลผลิต จำนวน 3 ครั้ง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำข้อมูลเอกภาพและจัดทำแผน

กระจายผลผลิตผลไม้ออกจากแหล่งผลิต หรือเชื่อมโยงผลผลิตจากแหล่งผลิตหลักอื่นเพื่อนำมากระจายผลไม้ให้กับจังหวัด เพื่อนำไปวางแผนการดำเนินงานบริหารจัดการผลไม้ โดยการหามาตรการยกระดับราคาผลไม้ต่อไป ซึ่งสามารถดำเนินการในรูปแบบปกติ หรือรูปแบบออนไลน์ ก็ได้ตามดุลยพินิจและความเหมาะสมของสถานการณ์นั้น ๆ

- ภาคตะวันออก 3 จังหวัด รวม 25 อำเภอ ดังนี้

ที่	ภูมิภาค/จังหวัด	อำเภอ
ภาคตะวันออก	3 จังหวัด	25 อำเภอ
1.	ระยอง	8
2.	จันทบุรี	10
3.	ตราด	7

- ภาคเหนือ 8 จังหวัด รวม 105 อำเภอ ดังนี้

ที่	ภูมิภาค/จังหวัด	อำเภอ
ภาคเหนือ	8 จังหวัด	105 อำเภอ
1.	เชียงใหม่	25
2.	ลำพูน	8
3.	ลำปาง	13
4.	แพร่	8
5.	น่าน	15
6.	พะเยา	9
7.	เชียงราย	18
8.	ตาก	9

- ภาคใต้ 14 จังหวัด รวม 102 อำเภอ ดังนี้

ที่	ภูมิภาค/จังหวัด	อำเภอ
ภาคใต้	14 จังหวัด	145 อำเภอ
1.	ชุมพร	8
2.	ระนอง	5
3.	สุราษฎร์ธานี	19
4.	นครศรีธรรมราช	21
5.	ภูเก็ต	3

6.	พังงา	8
7.	กระบี่	8
8.	พัทลุง	11
9.	ตรัง	10
10	สตูล	7
11	สงขลา	12
12	ปัตตานี	12
13	ยะลา	8
14	นราธิวาส	13

*****อนึ่ง** การติดตามคาคคเนสถานการณ์ผลไม้ระดับจังหวัดและระดับอำเภอจำเป็นต้องมีการติดตามสถานการณ์จากแปลงไม้ผลที่ใช้อ้างอิงข้อมูลที่น่าเชื่อถือและสอบถามข้อมูลได้ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและยกระดับองค์ความรู้แก่นักวิชาการที่รับผิดชอบทุกระดับ ในปี 2568 กรมส่งเสริมการเกษตรจึงกำหนดให้มีกิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำข้อมูลประมาณการผลผลิตไม้ผล ดังรายละเอียดในข้อ 5.4.6 ***

5.4.4 จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการจัดทำข้อมูลเอกภาพ ดำเนินการโดย สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ที่ 3 จังหวัดระยอง , สสท.ที่ 5 จังหวัดสงขลา และ สสท.ที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ที่รับผิดชอบในแต่ละภูมิภาค โดยการประชุมหารือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งระดับพื้นที่และส่วนกลาง เพื่อประมาณการไม้ผลเศรษฐกิจล่วงหน้า จำนวน 3 ครั้ง โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจและคาคคเนผลผลิตระดับพื้นที่เพื่อจัดทำข้อมูลเอกภาพสำหรับใช้วางแผนการบริหารจัดการผลผลิตในฤดูต่อไป ซึ่งสามารถดำเนินการในรูปแบบปกติ หรือรูปแบบ New Normal ก็ได้ตามดุลยพินิจและความเหมาะสมของสถานการณ์นั้น ๆ

5.4.5 จัดสัมมนาบูรณาการแผนบริหารจัดการผลไม้ในระดับภาค ดำเนินการโดย สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ที่ 3 จังหวัดระยอง , สสท.ที่ 5 จังหวัดสงขลา และ สสท.ที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อจัดประชุมเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจากจังหวัดและส่วนกลาง จำนวน 3 ครั้ง เพื่อบูรณาการแผนบริหารจัดการผลไม้ประจำปีแยกตามชนิดพืชแล้วประมวลผลส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตรพิจารณานำเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้ต่อไป ซึ่งสามารถดำเนินการในรูปแบบปกติ หรือรูปแบบ New Normal ก็ได้ตามดุลยพินิจและความเหมาะสมของสถานการณ์นั้น ๆ

สรุปผลงาน (Output) ที่ได้จากกิจกรรมที่ 5.4 คือ

1. ข้อมูลเอกภาพ แผนกระจายผลผลิตระดับอำเภอ/จังหวัด/ภาค จำนวน 6 ชนิด
2. แผนบริหารจัดการผลไม้ระดับภาค (ตะวันออก เหนือ ใต้) และแผนปฏิบัติงานบริหารจัดการผลไม้ระดับภาค/จังหวัด (Action Plan) จำนวน 6 ชนิด (25 จังหวัด)

5.4.6 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำข้อมูลประมาณการผลผลิตไม้ผล

1) สำรวจแปลงพยากรณ์เพื่อประเมินสถานการณ์ผลผลิตในระดับอำเภอ ดำเนินการโดย สำนักงานเกษตรอำเภอ (275 อำเภอ ใน 25 จังหวัด) ร่วมกับเกษตรกรเจ้าของแปลงพยากรณ์ในพื้นที่ ซึ่งเป็นการสำรวจและติดตามสถานการณ์การผลิตในพื้นที่

วิธีการดำเนินงาน มีดังนี้

(1.1) หลักการทำงาน คือ สำนักงานเกษตรอำเภอคัดเลือกแปลงไม้ผล ประกอบด้วย

- ภาคเหนือ ได้แก่ ลำไย ลิ้นจี่
- ภาคตะวันออก และภาคใต้ ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง

โดยให้สอดคล้องกับพื้นที่การผลิต จำนวน 1 แปลงต่อ 1 ชนิดพืชเป็นอย่างน้อยในแต่ละอำเภอ เพื่อใช้เป็นแปลงตัวแทน สำหรับให้นักวิชาการที่รับผิดชอบในระดับอำเภอ – จังหวัดและผู้เกี่ยวข้องเข้าไปสำรวจข้อมูลติดตามสถานการณ์ การผลิตในช่วงที่ไม่ผลอยู่ในระยะแตกใบอ่อน – ดอกบาน – ติดผล – เก็บเกี่ยว ทั้งนี้ จะได้นำข้อมูลมาใช้ประเมิน สถานการณ์การผลิตไม้ผลของอำเภอนั้น ๆ ได้ตลอดฤดูกาล เป็นการพยากรณ์หรือคาดการณ์ประมาณผลผลิตล่วงหน้าตลอดจนสอบถามผลการคาดการณ์ ดังนั้นแปลงที่คัดเลือกขึ้นมาจึงมีความสำคัญมากโดยเฉพาะจะต้องเป็น แปลงที่เป็นตัวแทนในการสุ่มสำรวจของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรด้วย และเรียกแปลงนั้นว่า “แปลงพยากรณ์” ทั้งนี้ ควรมีแปลงสำรองไว้อย่างน้อย 3 – 4 แปลงกรณีเกิดการกระบาตของศัตรูพืช หรือเกิดภัยธรรมชาติขึ้นในอนาคต

(1.2) ความสำคัญของแปลงพยากรณ์

(1.2.1) ความสำคัญเชิงพื้นที่ เป็นแปลงที่สะท้อนข้อเท็จจริงด้านสถานการณ์การผลิตในช่วงที่ไม่ผล อยู่ในระยะแตกใบอ่อน – ดอกบาน – ติดผล – เก็บเกี่ยว เพื่อให้นักวิชาการที่รับผิดชอบได้ทำการเก็บข้อมูล ซึ่งข้อมูล ที่ได้เป็น “ข้อมูลจากการสำรวจ” ในระดับอำเภอ ซึ่งมีความสำคัญมากเพราะจะต้องนำมาใช้สำหรับการวางแผนบริหารจัดการผลไม้ในภาพรวมของระดับจังหวัดต่อไป

(1.2.2) ความสำคัญเชิงนโยบาย คณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้จะกำหนดแนวทางการบริหารจัดการผลไม้ในแต่ละปี และมอบหมายให้คณะทำงานจัดข้อมูลไม้ผลเศรษฐกิจจะวางแผน การจัดเก็บ ข้อมูลโดยวิธีสำรวจด้วยตัวอย่าง (Sample Survey) โดยใช้แผนการสำรวจแบบการสุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าไปสำรวจข้อมูล (Sampling Design) ในแปลงพยากรณ์ ซึ่งในขั้นแรกจำเป็นต้องมีการจัดทำกรอบตัวอย่าง ซึ่งหมายถึงหมู่บ้าน ตัวอย่างที่มีขนาดพื้นที่ปลูกไม้ผล ให้มีความชัดเจนเสียก่อน จึงจะสามารถสำรวจข้อมูลได้สอดคล้อง ตามพื้นที่ เพาะปลูกไม้ผลที่มีอยู่จริง เพื่อจะได้ไปติดต่อประสานข้อมูลจากเกษตรกรอำเภอ และเกษตรจังหวัดในการเข้าไป สำรวจข้อมูลในพื้นที่เพื่อการพยากรณ์ผลผลิต และจัดทำข้อมูลเอกภาพ นำไปใช้ในการพิจารณาข้อมูลการประมาณ การผลผลิตไม้ผลระดับภาคให้มีความถูกต้อง แม่นยำ ใกล้เคียงความเป็นจริง เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและการ วางแผนป้องกันแก้ไขปัญหาผลผลิตและการตลาดในแต่ละปี

(1.3) เกณฑ์การคัดเลือกแปลงพยากรณ์

(1.3.1) เจ้าของแปลงต้องมีความเกี่ยวข้องกับสถาบันเกษตรกร (กลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์/ วิสาหกิจชุมชน) โดยเป็นประธาน/กรรมการ/สมาชิกหรืออื่น ๆ และเจ้าของแปลงมีความสมัครใจและความพร้อม ในการให้ข้อมูล ตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของกรมส่งเสริมการเกษตร

(1.3.2) มีขนาดพื้นที่ตั้งแต่ 1 ไร่ขึ้นไป ที่มีการปลูกพืชชนิดเดียว (สวนเดี่ยว)

(1.3.3) มีการผลิตเป็นเชิงการค้าในประเทศหรือส่งออกก็ได้

(1.3.4) เป็นแปลงที่มีการจัดการสวนดี ซึ่งหมายถึง มีการปฏิบัติดูแลสวนครบถ้วนตามหลักวิชาการ สอดคล้องตามปฏิทินการดูแลรักษาพืช ซึ่งเหมาะแก่การเข้าไปสำรวจข้อมูลติดตามสถานการณ์การผลิตในช่วงที่ไม่ผล อยู่ในระยะแตกใบอ่อน – ดอกบาน – ติดผล – เก็บเกี่ยว ตัวอย่างตาม ปฏิทินการดูแลรักษาพืช ตามภาคผนวกแนบท้าย

(1.4) การจัดระบบแปลงพยากรณ์ของจังหวัด

(1.4.1) สำนักงานเกษตรอำเภอคัดเลือกแปลงไม้ผล ได้แก่ ลำไย ลิ้นจี่ ให้สอดคล้องกับพื้นที่การผลิต จำนวน 1 แปลงต่อ 1 ชนิดพืชเป็นอย่างน้อยในแต่ละอำเภอ และควรมีแปลงสำรองของแต่ละชนิดของแต่ละอำเภอ อีก 3 แปลง พร้อมทั้งระบุชื่อ – นามสกุลเจ้าของแปลง ตามแบบฟอร์มใน เอกสารแนบที่ 3 และข้อมูลโดยสังเขปของ แปลงที่คัดเลือกมาเพื่อรายงานให้สำนักงานเกษตรจังหวัดทราบและเก็บเป็นฐานข้อมูลการใช้ประโยชน์ในระยะยาว ต่อไป ตามแบบฟอร์มใน เอกสารแนบที่ 4

ตัวอย่างที่ 1 แปลงพยากรณ์ไม้ผลภาคเหนือ ของอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ลิ้นจี่	แปลงพยากรณ์	สำรวจ 1	สำรวจ 2	สำรวจ 3	➡ ผลสำรวจในภาพรวม
ลำไย	แปลงพยากรณ์	สำรวจ 1	สำรวจ 2	สำรวจ 3	➡ ผลสำรวจในภาพรวม

ตัวอย่าง การจัดระบบแปลงพยากรณ์ไม้ผลของสำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน

อำเภอ/พืช	ลำไย	ลิ้นจี่
1. เมืองลำพูน	*	*
2. เวียงหนองล่อง	*	*
3. แม่ทา	*	*
4. หุ่งหัวซ้าง	*	*
5. บ้านโฮ่ง	*	*
6. บ้านธิ	*	*
7. ป่าซาง	*	*
8. ลี้	*	*
ผลสำรวจในภาพรวมระดับจังหวัด	**	**

หมายเหตุ : * หมายถึง ผลสำรวจหรือสถานการณ์ที่ประเมินได้จากแปลงพยากรณ์

** หมายถึง สรุปผลสำรวจหรือสถานการณ์ที่ประเมินได้ในภาพรวม

ตัวอย่างที่ 2 แปลงพยากรณ์ไม้ผลตะวันออก ของอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

ทุเรียน	แปลงพยากรณ์	สำรวจ 1	สำรวจ 2	สำรวจ 3	➡ ผลสำรวจในภาพรวม*
มังคุด	แปลงพยากรณ์	สำรวจ 1	สำรวจ 2	สำรวจ 3	➡ ผลสำรวจในภาพรวม*
เงาะ	แปลงพยากรณ์	สำรวจ 1	สำรวจ 2	สำรวจ 3	➡ ผลสำรวจในภาพรวม*
ลองกอง	แปลงพยากรณ์	สำรวจ 1	สำรวจ 2	สำรวจ 3	➡ ผลสำรวจในภาพรวม*

ตัวอย่าง การจัดระบบแปลงพยากรณ์ไม้ผลของสำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง

อำเภอ/พืช	ทุเรียน	มังคุด	เงาะ	ลองกอง
1. เมืองระยอง	*	*	*	*
2. บ้านฉาง	*	*	*	*
3. แกลง	*	*	*	*
4. วิังจันทร์	*	*	*	*
5. บ้านค่าย	*	*	*	*
6. ปลวกแดง	*	*	*	*
7. เขาชะเมา	*	*	*	*
8. นิคมพัฒนา	*	*	*	*
ผลสำรวจในภาพรวมระดับจังหวัด	**	**	**	**

หมายเหตุ : * หมายถึง ผลสำรวจหรือสถานการณ์ที่ประเมินได้จากแปลงพยากรณ์

** หมายถึง สรุปผลสำรวจหรือสถานการณ์ที่ประเมินได้ในภาพรวม

ตัวอย่างที่ 3 แปลงพยากรณ์ไม้ผลภาคใต้ ของอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ทุเรียน	แปลงพยากรณ์	สำรวจ 1	สำรวจ 2	สำรวจ 3	➡ ผลสำรวจในภาพรวม*
มังคุด	แปลงพยากรณ์	สำรวจ 1	สำรวจ 2	สำรวจ 3	➡ ผลสำรวจในภาพรวม*
เงาะ	แปลงพยากรณ์	สำรวจ 1	สำรวจ 2	สำรวจ 3	➡ ผลสำรวจในภาพรวม*
ลองกอง	แปลงพยากรณ์	สำรวจ 1	สำรวจ 2	สำรวจ 3	➡ ผลสำรวจในภาพรวม*

ตัวอย่าง การจัดระบบแปลงพยากรณ์ไม้ผลของสำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร

อำเภอ/พืช	ทุเรียน	มังคุด	เงาะ	ลองกอง
1 เมืองชุมพร	*	*	*	*
2 ปะทิว	*	*	*	*
3 ท่าแซะ	*	*	*	*
4 สวี	*	*	*	*
5 ทุ้งตะโก	*	*	*	*
6 หลังสวน	*	*	*	*
7 ละแม	*	*	*	*
8 พะโต๊ะ	*	*	*	*
ผลสำรวจในภาพรวมระดับจังหวัด	**	**	**	**

หมายเหตุ : * หมายถึง ผลสำรวจหรือสถานการณ์ที่ประเมินได้จากแปลงพยากรณ์

** หมายถึง สรุปผลสำรวจหรือสถานการณ์ที่ประเมินได้ในภาพรวม

(1.4.2) นักวิชาการผู้รับผิดชอบระดับจังหวัดจัดระบบแปลงพยากรณ์ในภาพรวมของจังหวัด โดยรวบรวมข้อมูลแปลงพยากรณ์ของทุกอำเภอ เพื่อประเมินสถานการณ์การผลิตของพืชชนิดนั้นๆ ให้เป็นข้อมูล การประมาณการผลผลิตระดับจังหวัด และใช้ข้อมูลนี้เป็นข้อมูลหลักสำหรับการเทียบเคียงกับข้อมูลรายครัวเรือนใน ที่ไปสุ่มสำรวจสอบถามมาในการประชุมชี้แจง การประมาณการผลผลิตกับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ตลอดจน วางแผนการบริหารจัดการผลไม้ของจังหวัดตนเอง

(1.5) การจัดทำข้อมูลไม้ผลจากแปลงพยากรณ์

กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้ และเป็นคณะทำงานจัดทำข้อมูลไม้ผลเศรษฐกิจร่วมกับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ซึ่งต้องจัดทำข้อมูลประมาณการ ผลผลิตเพื่อนำมาวิเคราะห์และหาข้อสรุปร่วมกัน ข้อมูลที่จัดทำครอบคลุมแหล่งผลิตไม้ผลที่ต้องบริหารจัดการ ในพื้นที่ 25 จังหวัด 3 ภูมิภาค กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้กำหนดวิธีการจัดทำข้อมูลประมาณการผลผลิตไม้ผล ซึ่งสัมพันธ์กับระยะการเจริญพัฒนาของไม้ผล ดังนี้

(1.5.1) ขั้นตอนประมาณการผลผลิต เพื่อเก็บข้อมูลการออกดอกของไม้ผลเศรษฐกิจ

(1) ให้นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบแต่ละตำบล กำหนดกรอบตัวอย่าง ของหมู่บ้านออกเป็น 3 ขนาด จากน้อยไปมากตามขนาดพื้นที่ปลูกไม้ผล ดังนี้

กรอบตัวอย่าง	คำอธิบาย
หมู่บ้านขนาด S	หมู่บ้านที่มีพื้นที่ปลูกไม้ผลแต่ละชนิดน้อยกว่า 50 ไร่
หมู่บ้านขนาด M	หมู่บ้านที่มีพื้นที่ปลูกไม้ผลแต่ละชนิดตั้งแต่ 51-100 ไร่
หมู่บ้านขนาด L	หมู่บ้านที่มีพื้นที่ปลูกไม้ผลแต่ละชนิดมากกว่า 100 ไร่

(2) สุ่มรายชื่อเกษตรกรที่ปลูกไม้ผล ตามกรอบหมู่บ้านที่กำหนดในกรอบตัวอย่าง หมู่บ้านละ 5 ครัวเรือน เพื่อเป็นตัวแทนการติดตามสถานการณ์การออกดอกและติดผลของไม้ผล โดยต้องมีเจ้าของ แปลงพยากรณ์ทั้งแปลงจริงและแปลงสำรองรวมอยู่ในรายชื่อเกษตรกรที่สุ่มขึ้นมาด้วย เพื่อให้เป็นมาตรฐานทาง วิชาการและเกิดความน่าเชื่อถือในการจัดเก็บข้อมูล นำข้อมูลมาถ่วงเฉลี่ยกับเกษตรกรรายอื่นที่ไม่ได้เป็นเจ้าของแปลง พยากรณ์

(3) ติดตามสถานการณ์ในการออกดอกในแต่ละแปลงทุก ๆ 10 วันว่ามีการออกดอก แล้วกี่เปอร์เซ็นต์ ดังนี้

- ลิ้นจี่ ให้นับที่ระยะช่อดอกสะเดา
- ลำไย ให้นับที่ระยะช่อดอกบาน
- ทูเรียน ให้นับที่ระยะช่อดอกเหี้ยดตีนหนู
- เงาะ ให้นับที่ระยะช่อดอกสะเดา
- มังคุด ให้นับที่ระยะช่อดอกกลม
- ลองกอง ให้นับระยะช่อดอกเขียว

(4) คำนวณร้อยละการออกดอกรวมทั้งหมดของตำบลนั้น ๆ โดยใช้วิธีการนับระยะการออกดอกด้วยสายตาเพื่อประเมินว่าร้อยละการออกดอกของพืชชนิดนั้นในภาพรวมทั้งหมดหมู่บ้านออกดอกแล้วร้อยละเท่าไร จากนั้นเปรียบเทียบกับพื้นที่ให้ผลรวมของหมู่บ้านที่คัดเลือกมา ก็จะสามารถคำนวณออกมาเป็นร้อยละการออกดอกของตำบลนั้น

ตัวอย่าง ตำบล ก. มี 3 หมู่บ้าน (เป็นหมู่บ้านขนาด 5) เลือกตัวแทนเกษตรกรหมู่บ้านละ 5 ราย รวม 15 แปลง พื้นที่ให้ผลของเกษตรกร ทั้ง 15 แปลง เท่ากับ 220 ไร่

ชื่อหมู่บ้าน	ตัวแทนเกษตรกรที่คัดเลือก					พื้นที่รวม (ไร่)	ร้อยละ การออกดอก	พื้นที่การออกดอก (ไร่)
หมู่บ้าน ก	ก 1	ก 2	ก 3	ก 4	ก 5	120	10	12
หมู่บ้าน ข	ข 1	ข 2	ข 3	ข 4	ข 5	60	25	15
หมู่บ้าน ค	ค 1	ค 2	ค 3	ค 4	ค 5	40	15	6
รวมการออกดอกของตำบล ก						220	15	33

วิธีคำนวณพื้นที่การออกดอก โดยเทียบบัญญัติไตรยางค์

$$\text{หมู่บ้าน ก พื้นที่รวม 120 ไร่ ออกดอกแล้วร้อยละ 10} = \frac{120 \times 10}{100} = 12 \text{ ไร่}$$

$$\text{หมู่บ้าน ข พื้นที่รวม 60 ไร่ ออกดอกแล้วร้อยละ 25} = \frac{60 \times 25}{100} = 15 \text{ ไร่}$$

$$\text{หมู่บ้าน ค พื้นที่รวม 40 ไร่ ออกดอกแล้วร้อยละ 15} = \frac{40 \times 15}{100} = 6 \text{ ไร่}$$

$$\text{รวมพื้นที่ออกดอกของตำบล ก} = 12 + 15 + 6 = 33 \text{ ไร่ หรือคิดเป็น } \frac{33 \times 100}{220} = \text{ร้อยละ 15}$$

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลสรุปข้อมูลลงในแบบฟอร์มระดับตำบล

(5) คำนวณร้อยละการออกดอกรวมทั้งหมดของอำเภอ ซึ่งเป็นผลรวมมาจากร้อยละการออกดอกของแต่ละตำบลแล้วเปรียบเทียบกับพื้นที่ให้ผลรวมของอำเภอ ก็จะสามารถคำนวณออกมาเป็นร้อยละการออกดอกของอำเภอนั้น

$$\text{ร้อยละการออกดอกของอำเภอ} = \frac{(\text{พื้นที่การออกดอกของตำบล ก} + \text{พื้นที่การออกดอกของตำบล ข}) \times 100}{\text{พื้นที่ให้ผลทั้งหมดของอำเภอ}}$$

ตัวอย่าง ตำบล ก. มีพื้นที่ให้ผล 500 ไร่ ออกดอกแล้วร้อยละ 25 ตำบล ข. มีพื้นที่ให้ผล 300 ไร่ ออกดอกแล้วร้อยละ 30

$$\text{ร้อยละการออกดอกของอำเภอ} = \frac{\frac{25 \times 500}{100} + \frac{30 \times 300}{100}}{800} \times 100 = 26.87\%$$

(6) สำนักงานเกษตรอำเภอสรุปข้อมูลลงในแบบฟอร์มระดับอำเภอ ส่งให้สำนักงานเกษตรจังหวัด

(7) คำนวณร้อยละการออกดอกรวมทั้งหมดของจังหวัด ซึ่งเป็นผลรวมมาจากร้อยละการออกดอกของแต่ละอำเภอ แล้วเปรียบเทียบกับพื้นที่ให้ผลรวมของจังหวัด ก็จะสามารถคำนวณออกมาเป็นร้อยละการออกดอกของจังหวัด

$$\text{ร้อยละการออกดอกของจังหวัด} = \frac{(\text{พื้นที่การออกดอกของอำเภอ ก} + \text{พื้นที่การออกดอกของอำเภอ ข}) \times 100}{\text{พื้นที่ให้ผลทั้งหมดของจังหวัด}}$$

(8) สำนักงานเกษตรจังหวัดสรุปข้อมูลลงในแบบฟอร์มระดับจังหวัด ส่งให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาเกษตรเขตต่อไป

(1.5.2) การติดตามเพื่อประเมินปริมาณผลผลิตในแปลงพยากรณ์

(1) กำหนดช่วงเวลาในการประเมิน เพื่อคำนวณปริมาณผลผลิต ดังนี้

- **ลิ้นจี่** คำนวณผลผลิต 2 ระยะ คือระยะช่อสะเดากับระยะผลเล็ก
- **ลำไย** คำนวณผลผลิต 2 ระยะ คือระยะดอกบานกับระยะผลอ่อน
- **ทุเรียน** คำนวณผลผลิต 2 ระยะ คือระยะเหยียดต้นหนูกับระยะตัดแต่งผล
- **เงาะ** คำนวณผลผลิต 2 ระยะ คือระยะช่อสะเดากับระยะผลเล็ก
- **มังคุด** คำนวณผลผลิต 2 ระยะ คือระยะดอกกลมกับระยะผลอ่อน
- **ลองกอง** คำนวณผลผลิต 2 ระยะ คือระยะดอกเขียวกับระยะติดผลอ่อน

(2) ใช้วิธีการสุ่มจำนวนต้นจากแปลงพยากรณ์ของเกษตรกรที่คัดเลือกมา ต้นขนาดใหญ่ 5 ต้น ต้นขนาดปานกลาง 5 ต้น และต้นขนาดเล็ก 5 ต้น

คำนวณพื้นที่ใต้ทรงพุ่ม ให้ใช้สูตร $\frac{3.14 \times D^2}{4}$ D = เส้นผ่านศูนย์กลาง

2. คำนวณผลผลิตต่อต้น ให้ใช้สูตร = พื้นที่ใต้ทรงพุ่ม × น้ำหนักของผลผลิตต่อตารางเมตร

ตัวอย่างการคำนวณปริมาณผลผลิตต่อไร่

(2.1) ลิ้นจี่ โดยต้นลิ้นจี่มีเส้นผ่านศูนย์กลาง (D) 6 เมตร

$$\text{มีพื้นที่ใต้ทรงพุ่ม} = \frac{3.14 \times 6^2}{4} = 28.26 \text{ ตารางเมตร}$$

วิธีคำนวณ

1) ลิ้นจี่ให้ระบุว่า 1 ตารางเมตรมีกี่ช่อดอก โดยให้คิดเพียงร้อยละ 70 ซึ่งลิ้นจี่ 1 ช่อดอก ให้ผลผลิตมีน้ำหนัก 0.3 – 0.7 กิโลกรัม

2) คำนวณน้ำหนักของผลผลิตต่อตารางเมตร ซึ่งนับในพื้นที่ 1 ตารางเมตร ได้ 10 ช่อดอก (70% ของช่อดอก = 7 ช่อดอก) 1 ช่อดอก มีน้ำหนัก 0.5 กิโลกรัม สรุป น้ำหนักของผลผลิตต่อตารางเมตร = $7 \times 0.5 = 3.5$ กิโลกรัม

3) ผลผลิตต่อต้น = $28.26 \times (7 \times 0.5) = 98.91$ กิโลกรัม

ดังนั้น ถ้า 1 ไร่ มีลิ้นจี่ 20 ต้นคำนวณผลผลิตต่อไร่ = 20 ต้น × 98.91 กิโลกรัม
= 1,978.2 กิโลกรัม หรือ 1.98 ตัน

(2.2) ลำไย โดยต้นลำไยมีเส้นผ่านศูนย์กลาง (D) 6 เมตร

$$\text{มีพื้นที่ใต้ทรงพุ่ม} = \frac{3.14 \times 6^2}{4} = 28.26 \text{ ตารางเมตร}$$

วิธีคำนวณ

1) ลำไยให้นับว่า 1 ตารางเมตรมีกิ่งช่อดอก โดยให้คิดเพียงร้อยละ 70 ซึ่งลำไย 1 ช่อดอก ให้ผลผลิตมีน้ำหนัก 0.3 – 0.7 กิโลกรัม

2) คำนวณน้ำหนักของผลผลิตต่อตารางเมตร ซึ่งนับในพื้นที่ 1 ตารางเมตร ได้ 10 ช่อดอก (70% ของช่อดอก = 7 ช่อดอก) 1 ช่อดอก มีน้ำหนัก 0.5 กิโลกรัม สรุป น้ำหนักของผลผลิตต่อตารางเมตร = $7 \times 0.5 = 3.5$ กิโลกรัม

3) ผลผลิตต่อต้น = $28.26 \times (7 \times 0.5) = 98.91$ กิโลกรัม

ดังนั้น ถ้า 1 ไร่มีลำไย 20 ต้นคำนวณผลผลิตต่อไร่ = 20 ต้น × 98.91 กิโลกรัม
= 1,978.2 กิโลกรัม หรือ 1.98 ตัน

(2.3) ทูเรียน โดยต้นทุเรียนมีเส้นผ่านศูนย์กลาง (D) 6 เมตร

$$\text{มีพื้นที่ใต้ทรงพุ่ม} = \frac{3.14 \times 6^2}{4} = 28.26 \text{ ตารางเมตร}$$

วิธีคำนวณ

1) ทุเรียนให้นับว่า 1 ตารางเมตร มี 1.5 ผล 1 ผล มีน้ำหนัก 3 กิโลกรัม

2) คำนวณน้ำหนักของผลผลิตต่อตารางเมตร ซึ่งนับในพื้นที่ 1 ตารางเมตร ได้ 1.5 ผล

ทุเรียน 1 ผล มีน้ำหนัก 3 กิโลกรัม

ผลผลิตต่อต้น = $28.26 \times (3 \times 1.5) = 127$ กิโลกรัม

ดังนั้นถ้า 1 ไร่มีทุเรียน 20 ต้น คำนวณผลผลิตต่อไร่ = 20 ต้น × 127 กิโลกรัม

= 2,540 กิโลกรัม หรือ 2.54 ตัน

(2.4) เงาะ โดยต้นเงาะมีเส้นผ่านศูนย์กลาง (D) 6 เมตร

$$\text{มีพื้นที่ใต้ทรงพุ่ม} = \frac{3.14 \times 6^2}{4} = 28.26 \text{ ตารางเมตร}$$

วิธีคำนวณ

1) เงาะให้นับว่า 1 ตารางเมตรมีกิ่งช่อดอก โดยให้คิดเพียงร้อยละ 70 เงาะ 1 ช่อดอก ให้ผลผลิตมีน้ำหนัก 0.4 – 0.8 กิโลกรัม

2) คำนวณน้ำหนักของผลผลิตต่อตารางเมตร ซึ่งนับในพื้นที่ 1 ตารางเมตร ได้ 10 ช่อดอก (70% ของช่อดอก = 7 ช่อดอก) 1 ช่อดอก มีน้ำหนัก 0.6 กิโลกรัม สรุป น้ำหนักของผลผลิตต่อตารางเมตร = $7 \times 0.6 = 4.2$ กิโลกรัม

ผลผลิตต่อต้น = $28.26 \times (7 \times 0.6) = 118$ กิโลกรัม

ดังนั้นถ้า 1 ไร่มีเงาะ 20 ต้นคำนวณผลผลิตต่อไร่ = 20 ต้น × 118 กิโลกรัม

= 2,360 กิโลกรัม หรือ 2.36 ตัน

(2.5) มังคุด โดยต้นมังคุดมีเส้นผ่านศูนย์กลาง (D) 6 เมตร

$$\text{มีพื้นที่ใต้ทรงพุ่ม} = \frac{3.14 \times 6^2}{4} = 28.26 \text{ ตารางเมตร}$$

วิธีคำนวณ

- 1) มั่งคุดให้หน้าว่า 1 ตารางเมตรมีกี่ยอด โดยให้คิดเพียงร้อยละ 40
มั่งคุด 1 ยอด ให้ผลผลิตมีน้ำหนัก 70 กรัม
- 2) คำนวณน้ำหนักของผลผลิตต่อตารางเมตร ซึ่งนับในพื้นที่ 1 ตารางเมตร ได้ 40 ยอด (40% ของยอด = 16 ยอด)
1 ยอด มีน้ำหนัก 0.07 กิโลกรัม สรุป น้ำหนักของผลผลิตต่อตารางเมตร = $16 \times 0.07 = 1.12$ กิโลกรัม
ผลผลิตต่อต้น = พื้นที่ใต้ทรงพุ่ม + $\frac{1}{2}$ ความสูงของต้นมั่งคุด (วัดจากกิ่งแรกถึงปลายยอด) $\times$ ผลผลิตต่อตารางเมตร
= $28.26 + \frac{1}{2} (6) \times (1.12) = 35$ กิโลกรัม
ดังนั้นถ้า 1 ไร่มีมั่งคุด 16 ต้นคำนวณผลผลิตต่อไร่ = 16 ต้น $\times$ 35 กิโลกรัม
= 560 กิโลกรัม หรือ 0.56 ตัน

(2.6) ลองกอง โดยต้นลองกองมีเส้นผ่านศูนย์กลาง (D) 2 เมตร มีผลผลิตประมาณ 60 กิโลกรัมต่อต้น

วิธีคำนวณ

$$\text{มีผลผลิตต่อต้นประมาณ } \frac{60 \times 2}{4} = 30 \text{ กิโลกรัม}$$

ดังนั้น 1 ไร่มีลองกอง 30 ต้นต่อไร่

ต้นคำนวณผลผลิตต่อไร่ = 30 ต้น $\times$ 30 กิโลกรัม = 900 กิโลกรัม หรือ 0.9 ตัน

หมายเหตุ : ที่มาตัวอย่างการคำนวณปริมาณผลผลิตไม่ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเตรียมการบริหารจัดการผลไม้ภาคใต้ ปี 2562 วันที่ 6 – 7 กุมภาพันธ์ 2562 ณ โรงแรมแกรนด์ปาร์ค อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

(2) จัดทำเวที Focus Group เพื่อสรุปข้อมูลการประเมินสถานการณ์ผลผลิตในแปลงพยางกรณ ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ เจ้าของแปลงพยางกรณในพื้นที่ ร่วมกับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

วิธีการดำเนินงาน มีดังนี้

(2.1) สำนักงานเกษตรอำเภอจัดทำ Focus Group เป้าหมาย 20 คน/อำเภอ ประกอบด้วยเจ้าของแปลงพยางกรณ เกษตรกรในพื้นที่และผู้เกี่ยวข้องในระดับอำเภอ เพื่อประเมินข้อมูลการออกดอก – ผลผลิตในระดับอำเภอ แยกตามชนิดพืชตั้งแต่ก่อนฤดูกาลผลิต จนเสร็จสิ้นฤดูกาลผลิต จำนวน 3 ครั้ง เพื่อเป็นข้อมูลเทียบเคียงประกอบการจัดทำข้อมูลเอกภาพและจัดทำแผนกระจายผลผลิตผลไม้ออกจากแหล่งผลิต หรือเชื่อมโยงผลผลิตจากแหล่งผลิตหลักอื่นเพื่อนำมากระจายผลไม้ให้กับจังหวัด เพื่อนำไปวางแผนการดำเนินงานบริหารจัดการผลไม้ร่วมกับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรต่อไป

(2.2) สำนักงานเกษตรจังหวัดจัดทำ Focus Group เป้าหมาย 30 คน/จังหวัด ประกอบด้วยตัวแทนเจ้าของแปลงพยางกรณ 1 ชนิดพืช/อำเภอ และผู้เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด เพื่อประเมินข้อมูลการออกดอก – ผลผลิตในระดับจังหวัด แยกตามชนิดพืชตั้งแต่ก่อนฤดูกาลผลิต จนเสร็จสิ้นฤดูกาลผลิต จำนวน 3 ครั้ง เพื่อเป็นข้อมูลเทียบเคียงประกอบการจัดทำข้อมูลเอกภาพและจัดทำแผนการกระจายผลผลิตผลไม้ออกจากแหล่งผลิต หรือเชื่อมโยงผลผลิตจากแหล่งผลิตหลักอื่นเพื่อนำมากระจายผลไม้ให้กับจังหวัด เพื่อนำไปวางแผนการดำเนินงานบริหารจัดการผลไม้ร่วมกับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรต่อไป

(2.3) การดำเนินการเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม จัดเวที หรือการจัดกิจกรรมเพื่อให้มีการระดมสมองเพื่อให้ได้ข้อมูลสนับสนุนการจัดทำแปลงพยางกรณและข้อมูลเอกภาพในการประเมินสถานการณ์ผลไม่ ให้มีความชัดเจนและใกล้เคียงกับสถานการณ์ความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น ซึ่งรูปแบบดำเนินการสามารถทำได้ทั้งในรูปแบบปกติ หรือรูปแบบ New Normal ก็ได้ตามดุลยพินิจและความเหมาะสมของสถานการณ์นั้น ๆ

อนึ่ง การจัด Focus Group ทั้ง 2 ระดับ ควรดำเนินการทั้งก่อนและหลังกิจกรรมในข้อ 5.4.2 และ 5.4.3 ตามลำดับ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและการใช้ประโยชน์ของข้อมูลได้อย่างสูงสุด

5.4.7 การควบคุมและแก้ไขปัญหาผลผลิตด้วยคุณภาพออกสู่ท้องตลาด ดำเนินการโดย สำนักงานเกษตรจังหวัด 17 จังหวัด สสท. ที่ 3 จังหวัดระยอง และ สสท. ที่ 5 จังหวัดสงขลา

เพื่อเป็นการดำเนินมาตรการป้องกันและควบคุมคุณภาพในพื้นที่แหล่งผลิตที่สำคัญ (ภาคตะวันออกและภาคใต้) โดยการกำหนดจุดให้บริการตรวจก่อนตัด ด้วยการวิเคราะห์น้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียน โดยใช้เกณฑ์กำหนดน้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียนของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ มกษ. 3 – 2556 จำนวนจุดให้บริการ ระยะเวลาการให้บริการ ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของพื้นที่ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัสดุสำนักงานวัสดุการเกษตร ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าปฏิบัติงานล่วงเวลา หรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามมาตรการตรวจก่อนตัด ดำเนินการไตรมาส 2 – 3 (ก่อนฤดูกาลผลผลิต)

สรุปผลงาน (Output) ที่ได้จากกิจกรรมที่ 5.4.7 คือ

1. ข้อมูลสรุปผลการให้บริการตรวจก่อนตัด (ตรวจเปอร์เซ็นต์น้ำหนักเนื้อแห้งของทุเรียน) ในฤดูกาลผลิต ปี 2568
2. ประกาศมาตรการและวันเก็บเกี่ยวทุเรียนในแต่ละจังหวัด

5.4.8 การศึกษาระบบขนส่งโลจิสติกส์ทางบก ทางเรือและทางรางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการให้บริการด้านโลจิสติกส์ ตลอดห่วงโซ่อุปทานในการรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจของผลไม้ ดำเนินการโดย สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นการศึกษา การบริหารจัดการและการให้บริการด้านโลจิสติกส์ตลอดห่วงโซ่อุปทานผลไม้ ดำเนินการไตรมาส 3 – 4

สรุปผลงาน (output) ที่ได้จากกิจกรรม 5.4.8 คือ

รูปเล่มรายงานผลการศึกษาระบบโลจิสติกส์เสนอกรมส่งเสริมการเกษตร
(สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการ)

5.5 บริหารจัดการโครงการ

5.5.1 ค่าใช้จ่ายติดตาม และประเมินผล ดำเนินการโดย สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 3 จังหวัดระยอง สสท. ที่ 4 จังหวัดขอนแก่น สสท. ที่ 5 จังหวัดสงขลา สสท. ที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ เป็นค่าเบี้ยเลี้ยง ที่พัก พาหนะเพื่อใช้ในการติดตามปัญหาอุปสรรค /แนวทางแก้ไข และประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการ

5.5.2 ค่าใช้จ่ายในการจัดทำสรุปผล ดำเนินการโดย สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 3 จังหวัดระยอง สสท. ที่ 4 จังหวัดขอนแก่น สสท. ที่ 5 จังหวัดสงขลา สสท. ที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานเกษตรจังหวัด เป็นสรุปผลการดำเนินงานของกิจกรรมโครงการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้และขยายผลได้ในอนาคตโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดส่งผลการพิจารณาให้กับสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ จากนั้นให้รวบรวมเรียบเรียงแล้วเสนอกรมส่งเสริมการเกษตรต่อไป

สรุปผลงาน (output) ที่ได้จากกิจกรรม 5.5 คือ

- 1) รายงานผลการดำเนินงานของจังหวัดส่งให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 3 , 4, 5, 6 จำนวน 52 เล่ม
- 2) รายงานผลการดำเนินงานของภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เสนอกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 4 เล่ม

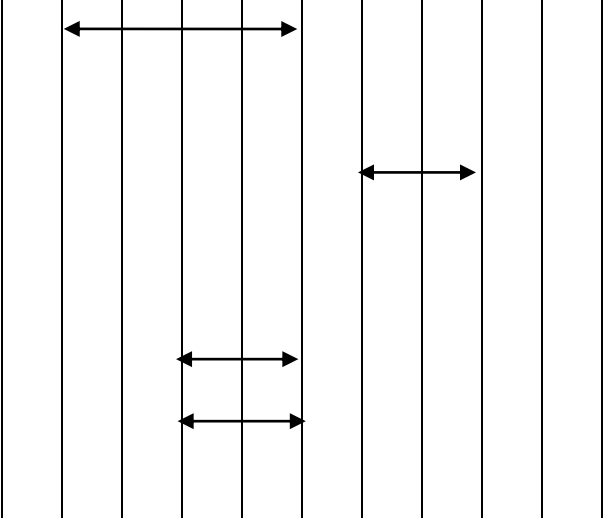
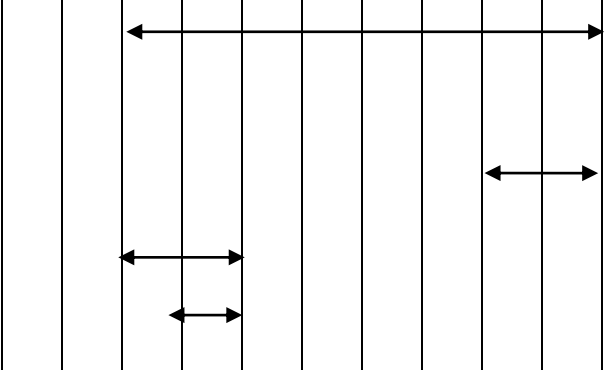
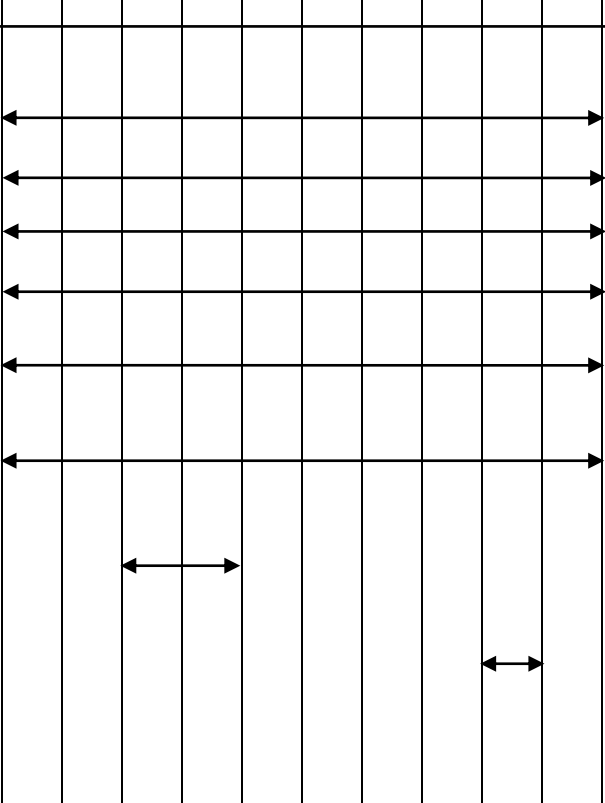
หมายเหตุ : หน่วยดำเนินการตามคู่มือโครงการฯ สามารถถ่วงอย่างประมาณข้ามกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม สอดคล้องตามระเบียบกระทรวงการคลัง เพื่อให้การปฏิบัติงานในพื้นที่เป็นไปอย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ โดยต้องดำเนินการตามสาระสำคัญที่ระบุไว้ในคู่มือโครงการฯ ให้ได้ครบถ้วนและไม่เกิดความเสียหายต่อราชการ

6.ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม 2567 – กันยายน 2568

7. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2567			ปี 2568								
	ต.ค. 67	พ.ย. 66	ธ.ค. 66	ม.ค. 68	ก.พ. 68	มี.ค. 68	เม.ย. 68	พ.ค. 68	มิ.ย. 68	ก.ค. 68	ส.ค. 68	ก.ย. 68
1. พัฒนาความรู้และเพิ่มศักยภาพกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์												
1.1 จัดสัมมนาสร้างความเข้าใจโครงการและพัฒนาความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ หลักสูตร การวิเคราะห์สินค้าเกษตรเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ตามหลัก Plant Science		↔										
1.2 จัดเวที (Core Team) วิเคราะห์เพื่อเพิ่มศักยภาพกระบวนการทำงานพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์		←										→
1.3 จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการพัฒนาความรู้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพเจ้าหน้าที่ไม่ผลในระดับพื้นที่ หลักสูตร การวิเคราะห์สินค้าเกษตรเชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ตามหลัก Plant Science			↔									
2. พัฒนาเกษตรกรผลิตสินค้าไม่ผลอัตลักษณ์พื้นถิ่นที่เหมาะสมกับพื้นที่สู่มาตรฐานเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์												

2.1 จัดอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสินค้าไม้ผล่อัตลักษณ์พื้นถิ่น หลักสูตร การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมสินค้า เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 2.2 พัฒนาความรู้แก่เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ในการพัฒนาสินค้าไม้ ผล่อัตลักษณ์กับแหล่งผลิตอื่น หลักสูตร การสำรวจสินค้าเกษตรเชิง กายภาพนอกแหล่งผลิต เพื่อเพิ่มพูนทักษะการบริหารจัดการ (Community survey) 2.3 จัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตไม้ผล่อัตลักษณ์ที่ได้มาตรฐาน 2.4 พัฒนาศักยภาพแปลงทดลอง ทดสอบ เทคโนโลยีที่เหมาะสม และรวบรวมพันธุ์ไม้ผล่อัตลักษณ์	
3. พัฒนาการสร้างมูลค่าเพิ่ม การตลาด การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สินค้าไม้ผล่อัตลักษณ์คุณภาพดีสู่ผู้บริโภค	
3.1 ศึกษา วิจัยข้อมูลทางวิชาการไม้ผล่อัตลักษณ์ศักยภาพ สู่ การส่งเสริมการตลาดสร้างสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นและ คุณค่าเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 3.2 พัฒนาสินค้าไม้ผล่อัตลักษณ์สู่กระบวนการรับรองสินค้า GI และตรวจสอบย้อนกลับได้ 3.3 พัฒนาจุดรวบรวมและบรรจุภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่า 3.4 ประชาสัมพันธ์ผลการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จการ ดำเนินงานไม้ผล่อัตลักษณ์	
4. บริหารงานตามยุทธศาสตร์ผลไม้	
4.1 จัดประชุมคณะกรรมการ Fruit Board คณะอนุกรรมการฯ และ คณะทำงานต่าง ๆ ภายใต้ Fruit Board 4.2 ติดตามคาดคะเนสถานการณ์ผลไม้ระดับจังหวัด 4.3 ติดตามคาดคะเนสถานการณ์ผลไม้ระดับอำเภอ 4.4 จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการจัดทำข้อมูลเอกภาพ 4.5 จัดสัมมนานโยบายการบริหารจัดการผลไม้ในระดับภาค 4.6 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำข้อมูลประมาณการผลิตไม้ผล 4.6.1 สำรวจแปลงพยากรณ์เพื่อประเมินสถานการณ์ผลผลิตไม้ ผลระดับอำเภอ 4.6.2 จัดทำเวที Focus Group เพื่อสรุปข้อมูลการประเมิน สถานการณ์ผลผลิตในแปลงพยากรณ์ 4.7 การควบคุมและแก้ไขปัญหาผลผลิตด้วยคุณภาพออกสู่ ท้องตลาด 4.8 การศึกษาระบบขนส่งโลจิสติกส์ทางบก ทางเรือและทาง รางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการให้บริการ ด้านโลจิสติกส์ ตลอดห่วงโซ่อุปทานในการรองรับการเติบโตทาง เศรษฐกิจของผลไม้	
5. บริหารจัดการโครงการ	

E-mail: pp.chamai@gmail.com

เอกสารแนบ 1

ตัวอย่าง การจัดทำป้ายแปลงเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 5.2.3 จัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตไม้ผลอัตลักษณ์ที่ได้มาตรฐาน

	1.5 เมตร
1 เมตร	แปลงเรียนรู้การผลิตไม้ผลอัตลักษณ์ที่ได้มาตรฐาน จังหวัด..... (.....) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ปี 2568 กิจกรรม ส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ชื่อเจ้าของสวน..... ที่ตั้งแปลง เลขที่.....ตำบล.....หมู่ที่.....อำเภอ..... สนับสนุนโดย สำนักงานเกษตรจังหวัด..... กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
	2 เมตร

รายละเอียดของป้ายแปลงเรียนรู้

- ป้ายแปลง 1 เมตร x 1.5 เมตร (กว้าง x ยาว)
- เสาสูง 2 เมตร

เอกสารแนบ 2

แบบสรุปข้อมูลแปลงเรียนรู้การผลิตไม้ผลอัตลักษณ์ที่ได้มาตรฐาน
 โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ปี 2568
 กิจกรรม ส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์
 กิจกรรมย่อยที่ 5.2.3 จัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตไม้ผลอัตลักษณ์ที่ได้มาตรฐาน
 อำเภอ.....จังหวัด.....

เขียนที่.....
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ส่วนที่ 1 ข้อมูลแปลงเรียนรู้การผลิตไม้ผลอัตลักษณ์ที่ได้มาตรฐาน (.....)

- 1.1 ที่มา
- 1.2 ประเด็นองค์ความรู้ที่เป็นจุดเด่นเพื่อการเรียนรู้ภายในแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
- 1.3 สภาพปัญหาอุปสรรค/
- 1.4 แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 2 รายงานผลการดำเนินงาน

2.1 จัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตไม้ผลอัตลักษณ์ที่ได้มาตรฐาน (.....)

มีผู้มาขอใช้บริการจำนวน.....ครั้ง/ราย

ส่วนใหญ่ประเด็นที่มาขอใช้บริการคือ.....

2.2 ระดับความพึงพอใจ มีรายละเอียดดังนี้

ที่	ชื่อเกษตรกรชื่อกลุ่ม/ เกษตรกรที่มาขอใช้บริการ	ประเด็นที่มาขอใช้บริการ	ความพึงพอใจ		
			มาก	น้อย	ปานกลาง

2.3 งบประมาณที่ใช้

2.4 ภาพกิจกรรม

ลงชื่อผู้รายงานข้อมูล.....
 ()

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

หมายเลขโทรศัพท์.....

เอกสารแนบ 3

แบบสรุปข้อมูลทะเบียนเจ้าของแปลงพญากรณ์ (อำเภอบันทึกและจัดเก็บข้อมูล)
 โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์
 กิจกรรม ส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์
 กิจกรรมย่อยที่ 5.4.6 (1) สำรวจแปลงพญากรณ์เพื่อประเมินสถานการณ์ผลผลิตไม้ผลระดับอำเภอ
 สำนักงานเกษตรอำเภอ.....จังหวัด.....

ชื่อ-สกุล (เกษตรกร)	เลขบัตรประจำตัวประชาชน	ที่อยู่บ้าน	พิกัดแปลง		ชนิดพืชที่ปลูก (พืชหลัก)	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ปริมาณ ผลผลิต (ตัน)	ร้อยละการเก็บเกี่ยวผลผลิต (คาดการณ์)		
			X	Y				รุ่นที่ 1	รุ่นที่ 2	รุ่นที่ 3

ลงชื่อผู้รายงานข้อมูล

()

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

หมายเลขโทรศัพท์.....

รายงานสถานการณ์การออกดอกและประมาณการผลผลิตไม้ผลเศรษฐกิจ ปี 2568 แปรสภาพการณ์ระดับอำเภอ

ตำบล..... อำเภอ จังหวัด

() ระหว่างวันที่ 1-10 เดือนปี 2568

() ระหว่างวันที่ 11-20 เดือนปี 2568

() ระหว่างวันที่ 21-30 เดือนปี 2568

พืช/พันธุ์	พื้นที่ให้ผล (ไร่)	% การออก ดอก 10 วัน	% การออก ดอกสะสม	พื้นที่การ ออกดอก (ไร่)	ประมาณการ ผลผลิต (ตัน)	หมู่บ้านที่มี การออกดอก	หมายเหตุ
1. ลิ้นจี่							
2. ลำไย							
3. ทูเรียน							
4. มังคุด							
5. เงาะ							
6. ลองกอง							

หมายเหตุ การติดตามเพื่อรายงานสถานการณ์การออกดอกและประมาณการผลผลิต ให้นับระยะและประเมิน
ปริมาณผลผลิต ดังนี้

พืช	การติดตามเพื่อรายงาน สถานการณ์การออกดอก	การประมาณการผลผลิตให้คำนวณผลผลิต 2 ระยะ	
ลิ้นจี่	ให้นับที่ระยะช่อดอกสะเดา	1. ระยะช่อดอกสะเดา	2. ระยะผลเล็ก
ลำไย	ให้นับที่ระยะช่อดอกบาน	1. ระยะดอกบาน	2. ระยะผลอ่อน
ทุเรียน	ให้นับจากระยะเหยียดต้นหนุ	1. ระยะเหยียดต้นหนุ	2. ระยะตัดแต่งผล
เงาะ	ให้นับจากระยะช่อดอกสะเดา	1. ระยะช่อดอกสะเดา	2. ระยะผลเล็ก
มังคุด	ให้นับจากระยะดอกกลม	1. ระยะดอกกลม	2. ระยะผลอ่อน
ลองกอง	ให้นับจากระยะดอกเขียว	1. ระยะดอกเขียว	2. ระยะติดผลอ่อน

ลงชื่อผู้รายงานข้อมูล.....

()

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

หมายเลขโทรศัพท์.....

เอกสารแนบ 4

รายงานสถานการณ์การออกดอกและประมาณการผลผลิตไม้ผลเศรษฐกิจ ปี 2568 แปรสภาพการณ์ระดับจังหวัด

จังหวัด

- () ระหว่างวันที่ 1-10 เดือนปี 2568
 () ระหว่างวันที่ 11-20 เดือนปี 2568
 () ระหว่างวันที่ 21-30 เดือนปี 2568

พืช/พันธุ์	พื้นที่ให้ผล (ไร่)	% การออก ดอก 10 วัน	% การออก ดอกสะสม	พื้นที่การ ออกดอก (ไร่)	ประมาณการ ผลผลิต (ตัน)	หมู่บ้านที่มี การออกดอก	หมายเหตุ
1. ลิ้นจี่							
2. ลำไย							
3. ทูเรียน							
4. มังคุด							
5. เงาะ							
6. ลองกอง							

หมายเหตุ การติดตามเพื่อรายงานสถานการณ์การออกดอกและประมาณการผลผลิต ให้นับระยะและประเมิน
ปริมาณผลผลิต ดังนี้

พืช	การติดตามเพื่อรายงาน สถานการณ์การออกดอก	การประมาณการผลผลิตให้คำนวณผลผลิต 2 ระยะ	
ลิ้นจี่	ให้นับที่ระยะช่อดอกสะเดา	1. ระยะช่อดอกสะเดา	2. ระยะผลเล็ก
ลำไย	ให้นับที่ระยะช่อดอกบาน	1. ระยะดอกบาน	2. ระยะผลอ่อน
ทุเรียน	ให้นับจากระยะเหยียดต้นหนู	1. ระยะเหยียดต้นหนู	2. ระยะตัดแต่งผล
เงาะ	ให้นับจากระยะช่อดอกสะเดา	1. ระยะช่อดอกสะเดา	2. ระยะผลเล็ก
มังคุด	ให้นับจากระยะดอกกลม	1. ระยะดอกกลม	2. ระยะผลอ่อน
ลองกอง	ให้นับจากระยะดอกเขียว	1. ระยะดอกเขียว	2. ระยะติดผลอ่อน

ลงชื่อผู้รายงานข้อมูล.....

()

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

หมายเลขโทรศัพท์.....

ภาคผนวก

ระยะการพัฒนารของดอกในไม้ผล 4 ชนิด (ทุเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง)

1. ทุเรียน

2. มังคุด

พัฒนาการของดอกมังคุด

พัฒนาการของดอกเงาะ

พัฒนาการของดอกลองกอง

